कृष्णाय [1]शपमानः, शापयमानः, शिशप्समानः, शाशप्यमानः ;
इत्यादिकानि रूपाणि सर्वाण्यपि भौवादिकतपतिवत् (703) ऊह्यानि। शपनम्, [2]शप्यम्, [3]शपथः, [4]शब्दः, शाब्दिकः, [5]शबलः, [6]शप्वः, इत्यादीनि रूपाणि अस्य धातोः विशेषेण भवन्ति।

(1684) "शप आक्रोशे" (IV-दिवादिः-1168. अक. अनि. उभ.)

'आक्रोशे शप्यते शप्येत् शपते शपतीति च।
[7]उपालम्भे शपेर्वाक्यात्तङि, स्याच्छपते पदम्॥' (श्लो. 132.) इति देवः।
शापकः-पिका, शापकः-पिका, शिशप्सकः-प्सिका, शाशपकः-पिका ;
शप्ता-त्री, शापयिता-त्री, शिशप्सिता-त्री, शाशपिता-त्री ;
शप्यन्-न्ती, शापयन्-न्ती, शिशप्सन्-न्ती ;—
इत्यादीनि रूपाणि सर्वाण्यपि भौवादिकतपतिवत् (703) ऊह्यानि।

---

1. धातोरुभयपदित्वेऽपि 'शप उपलम्भने' (वा. 1-3-21) इत्यकर्त्रभिप्रायेऽपि तङेव। 'श्लाघह्नुङ्स्थाशपां—' (1-4-34) इति ज्ञीप्स्यमानस्य सम्प्रदानता। तेन 'कृष्णाय' इत्यत्र चतुर्थी। वार्तिके 'वाचा शरीरस्य स्पर्शनम्=उपलम्भनम्' इति काशिका। अत्र हरदत्तः "—'त्वत्पादौ स्पृशामि—नैतत् मया कृतम्' इत्येतद्रूपः शपथविशेष उपलम्भः" इति। कैयटस्तु 'उपलम्भनम्=प्रकाशनम्' इत्याह। शाकटायनस्तु प्रकाशनार्थमङ्गीकृत्य, 'स्वाभिप्रायस्य परत्र आविष्करणं तत्'—इत्यप्याह। "चन्द्रभोजकौमारास्तु 'प्रोषितस्य देवदत्तस्य भावाभावयोरुपलब्धव्ययोः किञ्चिदासेवनमुपलम्भनम्। 'देवदत्ताय शपते—' प्रोषितस्य देवदत्तस्य भावाभावयोरुपलब्धव्ययोः किञ्चिदासेवते इत्यर्थः—" इति धातुवृत्तिः। विस्तरस्तु माधवीये द्रष्टव्यः।

2. 'पोरदुपधात्' (3-1-98) इति ण्यदपवादो यत्प्रत्ययः।

3. 'शीङ्शपि—' (द. उ. 6-38) इत्यथप्रत्ययः। शपथः=प्रतिज्ञा।

4. 'शाशपिभ्यां—' (द. उ. 6-48) इति दन्प्रत्ययः। 'शब्दवैर—' (3-1-17) इति निपातनात् पकारस्य दकारः।

5. 'शपेर्बश्च' (द. उ. 8-108) इति कलप्रत्ययः, पकारस्य बकारश्च।

6. 'शपेर्वन्' (द. उ. 8-131) इति वन्प्रत्ययः। शप्यते इति शप्वः=आक्रोशः।

7. 'शप उपलम्भने' इत्येव भाष्यादिषु पाठः। 'उपालम्भने' इत्यपि प्रायपाठ इति पुरुषकारे प्रतिपादितम्। प्रकृते दैवश्लोकेऽपि 'उपालम्भे' इत्येव दृश्यते। पाठनिर्णये विद्वांसः प्रमाणम्।